

Gemeente van Christus,

‘Ze gingen naar buiten en vluchtten bij het graf vandaan, want ze waren bevangen door angst en schrik. Ze waren zo erg geschrokken dat ze tegen niemand iets zeiden.’ We hadden misschien veel verwacht vanmorgen, maar toch niet een Paasverhaal dat zo eindigt. Althans zo eindigde het oorspronkelijk. Maar dat vonden de kopiïsten van deze tekst zo vreemd dat ze er toch een meer bevredigend slot aan hebben geplakt. Als u een bijbel mee hebt, zult u zien dat er ook nog een vers 9 t/m 20 bestaat. Meestal staat dat tussen vierkante haken.

Ik denk overigens dat wij het niet erg vinden om met Pasen ook iets van twijfel toe te laten in ons hart en hoofd. Over de opstanding van Jezus zijn niet de minste theologische discussies gevoerd immers. Hoe moeten wij die opstanding denken, wat betekent ‘lichamelijk’ in dat geval. Grote vragen, waar wij best tevreden zijn met kleine antwoorden en ruimte om je eigen gedachten erbij te hebben.

Ik vermoed ook dat wij een klein paasverhaal wel kunnen waarderen tegen de granieten achtergrond van onze werkelijkheid. Een werkelijkheid die voor ons vol is van verdriet, dood, oorlog. Al te vrolijke paasjubels ketsen keihard af op de werkelijkheid. Dus...niks mis met een klein paasverhaal. Maar Marcus maakt het dan wel érg bont, toch? Geen wonder dat er al heel snel in handschriften van de Marcustekst toevoegingen bij kwamen. Dit kan natuurlijk niet waar zijn. Stille zaterdag is nu voorbij, de kerk moet spreken, verkondigen en jubelen!

Vanmorgen wagen we het toch met die oude woorden van Marcus. Omdat daar, door stilte en sprakeloosheid heen ontzettend veel te *zien* en te *horen* valt. Dat de zon opgaat is daarvan al een eerste voorbeeld. Die vrouwen hebben het waarschijnlijk niet gezien, want die waren aan het delibereren over die zware steen, maar de zon gaat op. In de Bijbel gebeurt het altijd op dat prille moment van het wijkende duister en de opgaande zon... Vervolgens horen we dat ze omhoogkijken en zien dat de steen is weggerold. Daar moet je dus wel voor ópkijken. Wie naar de problemen hier beneden blijft kijken, ziet niet de oplossing recht voor je! De zon gaat op, de steen is weggerold, ze kunnen hun werk gaan doen en dan... dan zit daar ineens rechts een jongen.

Gewoon een jongeman. Geen engel en zeker geen twee, zoals we bij de andere evangelisten die de tekst van Marcus hebben aangevuld horen. Een jongeman in een lange witte mantel staat er letterlijk. Een is een minderjarige jongen, een *neaniskos* in het Grieks. En die jongen zit rechts. Dat is in de Bijbel een heel belangrijke plek. Op rechts vind je altijd God en het is dé plek voor de Zoon van God.ⁱ Die jongen ís Jezus niet, maar heeft er wel verdacht veel mee te maken. En dat is heel bijzonder. Er is namelijk iets met deze jongen, wij kennen hem.

Marcus gebruikt nog maar 1 keer elders hetzelfde woord voor jongeman en dat is in Marcus 14. We lazen daaruit op Witte Donderdag. Alle discipelen vluchtten toen het hen te heet onder de voeten werd, maar hoorden we: er was nog één jongen, die bij hem probeerde te blijven. Hij had slechts een linnen laken om zijn naakte lijf. Toen de soldaten te dichtbij kwamen en zijn kleed in hun handen kregen, rukte hij zich los en rende naakt de nacht in. Ook hij vluchtte.

Ik denk dat we op grond van het woordgebruik dat verhaal van Marcus 14 en Marcus 16 op elkaar moeten leggen en dan zijn wij vanmorgen getuige van een heel bijzondere rehabilitatie van die vluchtende naakte jongen. Hij blijkt hier op de ereplaats in het lege graf gered te zijn. Gered van zijn afgang als vluchtende naakte jongen. Hij was eerst de schaduw van de vluchtende discipelen, maar nu is hij veeleer de schaduw van Jezus zelf. Misschien wel zijn stand-in.

In deze jongen zien wij wat opstanding inhoudt. Dat betekent dat je gerehabiliteerd wordt. Als zondig mens, als beperkte gelovige, ja zelfs als Zoon van God die zo'n droevige neergang maakte tot in de hel, maar nu weer leeft!

Men vermoedt dat het Evangelie van Marcus een rol vervulde rondom de toeleiding naar de doop van nieuwe gelovigen. Een soort catecheseboek zou je kunnen zeggen. Voor die eerste lezers van Marcus moet dit ook als een doopverhaal geklonken hebben. Wij zijn de vluchtters, voordat we het doopbad in stappen moeten onze oude kleren uit, maar daarna staan we druiwend uit het water weer op en krijgen we een nieuw wit kleed. Deze jongen hier in het graf, zit in zijn doopjurk.

Dit is wat wij moeten zien vanmorgen! De zon gaat op, de steen is als door de hemel weggerold én die witte jongen.ⁱⁱ Allemaal tekenen van rehabilitatie. Er wordt hier iets hersteld! Het werd aardedonker toen Jezus stierf, men wentelde de grootste steen die ze konden vinden voor een holklinkend graf, de jongen die het langste bij Jezus probeerde te blijven rende in z'n blootje de nacht in. En zie nu hier! De zon gaat op, de steen is weg, de jongen zit op de ereplaats. Dát is dus wat Pasen is. Herstel. Een nieuwe schepping haast. De hemel kiest definitief partij voor het leven, voor de Levende.

En dan *horen* we dat ook. De jongen zegt: Wees niet bang, Hij is hier niet, kijk maar rond. Wees niet bang is altijd het eerste wat een mens te horen krijgt als de hemel zich voor je opent. Wees niet bang, is het eeuwige goedemorgen van boven. Hij is hier niet, kijk maar rond. Dit holle gat kon hem niet gevangenhouden. *Ga terug en zeg ten zijn leerlingen en tegen Petrus: 'Hij gaat jullie voor naar Galilea, daar zullen jullie Hem zien, zoals Hij jullie heeft gezegd.'*

Ga terug en zeg tegen zijn leerlingen én tegen Petrus. Weer een moment van rehabilitatie. Niet alleen Jezus wordt gerehabiliteerd als Zoon van God, als Levende, niet alleen die kleine jongen met zijn witte mantel er is ook een boodschap voor Petrus. Die gecancelde leerling, met zijn grote mond. Die man die maar bleef ontkennen, zichzelf vervloekte. *Als je het nu nog één keer vraagt...sla ik je op je...* Ga nou eerst naar hem, wil die jongen zeggen!

Wat een prachtig Paasverhaal, als je het wilt zien. Het is een klein tafereel, er klinkt weinig muziek, maar alle dingen spreken van dat ene goede nieuws: dat de Heer waarlijk is opgestaan, dat er geen machten of krachten zijn die niet in hun tegendeel kunnen worden gekeerd. Dat er een weg is. Een weg naar Galilea, zegt de jongen. Paasfeest vieren begint wel in de kerk, maar is gericht op de weg naar buiten. We moeten echt zo snel mogelijk naar Galilea, naar het gewone leven. Ik stel me zo voor dat Mirthe straks met de trompet vooropgaat en dat we een rondje maken, naar Vredenoord, Het Gouden Hart, een wijkinloophuis. En laten we dit jaar dan eindigen voor de poort van het Walaardt Sacré Kampⁱⁱⁱ.

Maar wat doen die vrouwen? Ze rennen weg! Ze vluchtten. Maken de omgekeerde beweging die die jongen maakte toen hij de Getsemané uit vluchtte het Paasverhaal in. Zij vluchtten het paasverhaal uit. Ze zijn stomverbaasd, geschrokken en ze zwijgen als het graf. Is dat niet ironisch? Het hele evangelie door laat Marcus Jezus zeggen dat ze vooral niet mogen vertellen dat Hij de Messias is. En nu krijgen ze de kans... en dan zwijgen ze! Is dat erg eigenlijk? Dat kun je je afvragen. Wat is er eigenlijk ook over te zeggen. Hoe zullen we dit grote geheim onder woorden brengen? *Wovon man nicht sprechen kann, darüber muss man schweigen*^{iv}. Spreken de beelden van deze morgen eigenlijk niet voor zich? De opgaande zon, het lege graf. Die jongen.

Net zoals Ida Gerhardt het *zag*, in het gedicht dat wij lazen. Ida Gerhardt, anderhalf jaar geboren na haar broertje dat maar één dag had geleefd. Haar leven lang voelde ze aan dat zij een slechte vervanging was van het dode broertje. Maar op haar 70ste schreef ze het gedicht *Pasen*. Het jongetje in het gedicht zegt niks. *'Het wees en wees en keek mij stralend aan. De maartse regen had het 's nachts gedaan: daar stond zijn doopnaam, in sterkers gezaaid.'*

Dát is rehabilitatie. Wij zijn vluchtters, wij willen het vege lijf redden. De wereld lijkt in de ban van doodsmachten. Ons bestaan wordt zo ongelooflijk aangevochten, van binnen en van buiten. Maar steeds is daar weer die hand die struikelblokken weg tilt, is er de maartse regen die je bestaan bevestigt, krijg je eindeloos nieuwe kansen om opnieuw te beginnen.

Vluchten is niet erg, vlucht desnoods een leeg graf in. Maar vergeet dan niet die witte mantel aan te doen. Op de plekken waar je het totaal niet meer verwacht, hangt er zomaar één klaar. Daarmee houden we het weer een jaar vol, kunnen we weer naar Galilea, het gewone leven in. Bekleed met Christus. Zelfs als je geen woord uit kunt brengen. Het is ook om sprakeloos van te worden. Goddank hebben wij een trompet en een orgel.

De Heer is waarlijk opgestaan! In de naam van de Vader en de Zoon en de Heilige Geest,

Amen

Geraadpleegde literatuur:

M.E. Brinkman, *Grote Woorden, met dank aan denkers en dichters*, Utrecht: KokBoekencentrum Uitgevers 2019, pp. 118-132.

A. Kuruvilla, 'The Naked Runaway and Enrobed Reporter of Mark 14 and 16: What is the Author Doing with what He is Saying?' in: *JETS* 54.3 (September 2011), 527-545.

N. Riemersma, Een raadselachtige gestalte in het Marcusevangelie, De neaniskos in 14:51-52 en 15.5: https://www.nicoriemersma.nl/storage/blog/Een_raadselachtige_gestalte_in_het_Marcusevangelie_De_neaniskos_in_1451-52_en_165.pdf (geraadpleegd op 28-03-2024).

B. Standaert, *Marcus geweld en genade, De actualiteit van het Marcusevangelie*, Tielt/Weesp: Lannoo 1985, pp. 160-164, 187-190.

ⁱ Psalm 110:1 en ook Mc. 12:36, 14:62.

ⁱⁱ Het weggrollen kun je ook vertalen met 'omhoogwentelen', zo Nico Riemersma zijn preek op 5 april 2015, https://www.nicoriemersma.nl/storage/blog/Ze_zeiden_niemand_iets_preek_over_Marcus_168.pdf

ⁱⁱⁱ Vredenoord en Het Gouden Hart zijn verpleeg/verzorgingshuizen in de buurt van de kerk. Het Walaardt Sacré Kamp is de noodopvang voor Afghaanse vluchtelingen om de hoek van de kerk.

^{iv} Ludwig Wittgenstein (1889-1951).